

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ



«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Ректор _____ Валерій МАРЧЕНКО
«05» _____ 2026 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
(іспиту зі спеціальності)
для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю В2 Дизайн
на основі НРК 7

Ухвалено рішенням
приймальної комісії
від «02» _____ 05 2026 р.
(протокол № 3)

КИЇВ – 2026

1. Пояснювальна записка

Програма вступного випробування (іспит зі спеціальності) В2 Дизайн для вступників на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії на основі НРК7 (освітнього ступеня магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст) / Укладач: Юр М.В., доктор мистецтвознавства, професор. Київ : НАКККІМ, 2026.

Програма призначена для вступників, які вступають до Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв для здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії. В програмі визначені вимоги до рівня підготовки вступників, охарактеризовані критерії оцінки відповідей вступників на вступному випробуванні, перелік рекомендованих джерел.

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю В2 Дизайн спрямована на виявлення дослідницьких здібностей (аналітичне та критичне мислення, здатність до синтезу), комунікативних та мовних навичок, самоорганізації, які будуть реалізовані у процесі навчання та подальшому професійному становленні особистості. Відповідно, до абітурієнтів, що вступають за спеціальністю В2 Дизайн, висувається низка вимог, що сприяють виявленню загального культурного рівня та творчого потенціалу, вміння логічно правильно і послідовно формулювати й висловлювати свої думки, викладати їх письмово, орієнтуватися у питаннях з історії та теорії дизайну, традицій та новацій у проєктній культурі.

Програма вступного випробування зі спеціальності призначена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

2. Мета і завдання проведення вступного випробування.

Метою проведення вступного випробування зі спеціальності є визначення рівня професійної підготовки абітурієнтів до самостійної науково-дослідної діяльності у сфері дизайну, володіння ними науковим мисленням, методологією, необхідним рівнем знань та компетенцій для професійної діяльності як висококваліфікованих фахівців зі спеціальності В2 Дизайн.

Завдання проведення вступного випробування зі спеціальності:

- виявити знання та компетенції абітурієнтів, що стосуються теоретичних основ дизайну та мистецтвознавства;
- виявити знання та компетенції абітурієнтів в розумінні історії розвитку дизайну в українському та світовому контексті;
- виявити дослідницький потенціал абітурієнта, його знання сучасних напрямів дизайн-проектування;
- встановити рівень аналітичних здібностей абітурієнта, вміння мислити логічно, аналізувати тенденції розвитку дизайну, окремі явища;
- встановити рівень риторичної підготовки абітурієнта, вміння чітко формулювати думки та стилістично грамотно викладати їх усно і письмово.

3. Програма для підготовки вступного випробування зі спеціальності В2 Дизайн

3.1. Історія та теорія дизайну

Мистецтвознавство у системі гуманітарних наук. Дизайн як предмет мистецтвознавства. Дизайн як сфера професійної та наукової діяльності. Понятійно-категоріальний апарат дизайну. Витоки та функції дизайну. Типологія в дизайні. Принципи формотворення. Композиція в дизайні як основа проектування, її основні закономірності. Форма, функція та ергономіка в теорії дизайну. Теоретики дизайну Г. Земпер, Дж. Рьоскін, В. Морріс, їх наукові та практичні здобутки. Дизайн-мислення. Дизайн як вид художньо-проектної діяльності. Роль та функції дизайну в мистецтві та культурі. Основні етапи розвитку мистецтва та дизайну, їх взаємовплив. Стилi в дизайні (ар-нуво, ар-деко, модернізм, мінімалізм, хай-тек тощо), національні варіації. Провідні дизайнери та школи. Принцип синтезу мистецтв у дизайні, естетика, форма, художньо-стилістичні особливості реалізації. Дизайн в архітектурі України (А. Меленський, В. Ніколаєв, П. Альошин, В. Городецький, Е. Брадтман та ін.) та зарубіжжя (А. Гауді, Е. Гімар, Й. Ольфбпіх та ін.). Становлення дизайну у світовому контексті. Вплив промислової революції на становлення дизайну. Рух Art and Crafts у розвитку європейського дизайну. Художні ремесла й об'єкти повсякденного вжитку. Німецький Веркбунд як

нова форма об'єднання архітекторів, художників і промисловців у створенні естетики товарів масового виробництва. Внесок школи Баухауз у формування сучасної дизайн-освіти та дизайнерської практики. Викладачі Баухаузу, формування його стилю. Баухауз і функціоналізм, зародження провідного напрямку у дизайні та архітектурі, його фундатори. Особливості дизайну у період модернізму. Розвиток промислового дизайну у XX столітті, ключові етапи. Навчальні заклади в Україні в першій половині XX століття, їх роль у розвитку промислового дизайну та проєктної діяльності. Миргородський художньо-керамічний технікум. Межигірський художньо-керамічний технікум. Особливості дизайну у постмодернізмі. Ульмська школа дизайну. Основні принципи функціоналізму в дизайні та їх актуальність у першій третині XXI століття. Цифрова революція, її вплив на дизайн. Взаємозв'язок дизайну, мистецтва, науки та технологій. Розвиток українського дизайну в контексті світових тенденцій. Українські регіональні школи дизайну. Внесок провідних дизайнерських шкіл у розвиток сучасного дизайну. Сталий дизайн. Універсальний дизайн. Інклюзивний дизайн. Соціальний дизайн. Екологічний дизайн. Тенденції розвитку дизайну у різних галузях (графічний, промисловий, предметний, одягу, середовища, цифровий). Основні засади розвитку сучасних наукових досліджень дизайну. Дизайн у проєктній діяльності.

3.2. Методологія наукових досліджень у дизайні

Сутність наукового дослідження та його специфіки в галузі дизайну. Методологія наукового дослідження: поняття, структура, основні функції. Об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза наукового дослідження в дизайні. Методологія наукового пізнання та її застосування у дослідженні дизайну. Загальнонаукові методи дослідження та особливості їх використання у сфері дизайну. Специфіка емпіричних методів дослідження (спостереження, експеримент, опитування, інтерв'ю, анкетування) у дизайнерській практиці.

Теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, абстрагування) у дизайні. Порівняльний аналіз та його значення для досліджень у галузі дизайну. Системний підхід в наукових дослідженнях дизайну. Особливості якісних і кількісних методів дослідження в дизайні. Значення дослідження дизайну в контексті виконання проєкту. Дослідження процесів і явищ через дизайн у сучасній науковій практиці. Роль дизайн-мислення як методологічного підходу до вирішення актуальних наукових і практичних проблем. Принципи академічної доброчесності та етичні аспекти проведення наукових досліджень у дизайні. Особливості понуку, аналізу, критичної оцінки наукових джерел у сфері дизайну. Вимоги до структури та оформлення наукової роботи (статті, дисертації тощо). Сучасні наукометричні бази даних, показники цитованості та їх значення для оцінювання наукової діяльності. Принципи формування наукової новизни, теоретичного та практичного значення дослідження у сфері дизайну. Особливості презентації, апробації та впровадження результатів наукових досліджень у дизайнерську практику. Роль методології наукових досліджень у розвитку теорії, практики та інноваційних напрямів сучасного дизайну.

3.3. Інновації та технології в дизайні

Сутність інновацій у дизайні та характеристика їх ролі у розвитку сучасної дизайн-діяльності. Основні напрями технологічного розвитку сучасного дизайну. Вплив цифрової трансформації на теорію, методологію та практику дизайну. Аналіз можливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі дизайнерського проєктування. Оцінка ролі штучного інтелекту у сучасному дизайні, його переваги, обмеження та етичні аспекти застосування. Аналіз можливостей генеративного дизайну (Generative Design) у створенні інноваційних проєктних рішень. Значення параметричного моделювання та алгоритмічного проєктування в сучасній дизайнерській практиці. Технології тривимірного моделювання, цифрового прототипування

та адитивного виробництва (3D-друку) у дизайні. Аналіз застосування віртуальної (VR), доповненої (AR) та змішаної реальності (MR) у проєктуванні та презентації дизайн-рішень. Особливості використання технологій інтерактивного та цифрового дизайну в сучасному середовищі. Характеристика принципів UX/UI-дизайну та їх значення для створення цифрових продуктів. Аналіз ролі інноваційних матеріалів і сучасних виробничих технологій у розвитку дизайну. Формування концепції сталого розвитку та її вплив на інноваційні технології у дизайні. Характеристика принципів циркулярного дизайну (Circular Design) та екодизайну як сучасних напрямів інноваційної діяльності. Аналіз впливу цифрових платформ, мережевої взаємодії та глобалізації на розвиток дизайнерської практики. Оцінка ролі міждисциплінарної інтеграції у створенні інноваційних дизайн-проектів. Характеристика методів оцінювання ефективності інноваційних дизайн-рішень та їх впливу на користувача. Аналіз сучасних тенденцій розвитку смарт-дизайну, Інтернету речей та інтегрованих цифрових систем у дизайні. Етичні, правові та соціальні аспекти впровадження інноваційних технологій у дизайнерську діяльність. Значення інновацій та сучасних технологій для розвитку науки, освіти та професійної практики у сфері дизайну.

4. Рекомендована література.

1. Кара-Васильєва Т. В. Стил ь модерн в Україні. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 216 с.
2. Левчук Л. Західноєвропейська естетика XX століття: монографія. Київ: Либідь, 1997. 222 с.
3. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX – XXI століть. Київ: ВХ [студіо], 2008. 187 с.
4. Стародубцева Л. Архітектура постмодернізму: Історія. Теорія. Практика. Київ: Спалах, 1998. 215 с.

5. Бойлен А. Візуальна культура / В-во: ArtHuss, 2021. – 208 с.: іл.
6. Іттен Й. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва / ArtHuss, 2022. – 96 с., іл.
7. Ладан Т. М. Мозаїка, як засіб втілення поставангардної ідеї в дизайні та архітектурі // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Київ, 2008. Вип. 20. С. 35–54 с.
8. Юр М. В. Геометрія простору у творі мистецтва: процеси трансформації // Сучасне мистецтво №12, 2016. С. 209–219.
9. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття. Ідеї, явища, персоналії / Р. Яців. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 349 с.
10. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. К., 2013. 128с с.
11. Барна Н.В. Дизайн у контексті художньої культури ХХ-ХХІ століть: монографія / Барна Н. В. – К.: «Університет «Україна», 2015. 353 с.
12. Берегова О. Культура та комунікація: дискурси культуротворення в Україні в ХХІ столітті: моногр. К.: Ін-т культурології Академії мист. України, 2009. 184 с.
13. Білодід Ю.М., Поліщук О.П. Основи дизайну: навчальний посібник / Ю.М. Білодід., О.П. Поліщук. К.: Вид. ПАРАПАН, 2004. 240 с.
14. Дизайн: Словник-довідник / Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України; за ред. М. І. Яковлева; упоряд.: Ю. О. Іванченко, О. І. Ваврик, О. Г. Бросаліна та ін.; редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), І. Д. Безгін, Г. І. Веселовська та ін. Київ : Фенікс, 2010. 384 с.
15. Екологічний дизайн : навч. посіб. / О. В. Дубовий, Т. П. Блажкевич, В. І. Дубовий. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 362 с.
16. Історична динаміка художнього стилю : [Монографія] / О. Ф. Коннов ; Нац. пед ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
17. Зиміна С. В. Стилi інтер'єру. Київ: Довіра, 2018. 360 с.

18. Кравченко, О. В. Мистецька спрямованість та наукова сутність графічного дизайну в контексті дизайн-освіти. *Теорія та практика дизайну*. 2025. №35. С. 285–292.
19. Легенький Ю. Г. Дизайн: культурологія та естетика. К., 2000.
20. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : 36. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України ; За заг. ред. М. І. Яковлева ; Редкол. : В. Д. Сидоренко (голова) та ін. К. : Фенікс, 2012. 256 с. : іл.
21. Олійник О.П. Теорії та концепції дизайну : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. П. Олійник ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : Олді-Плюс : НАУ, 2020. 255 с.
22. Прищенко С.В. Теорія та методологія дизайну: навч.-метод. посібник. Київ: Альтерпрес, 2010. 208 с.
23. Прищенко, С. В., & Базилук, Е. В. Термінологія дизайну: ретроспектива і сучасні тлумачення. *Теорія та практика дизайну*. 2024. №33. С. 196–20.
24. Прищенко С. Функціоналізм Баухаузу та його вплив на розвиток дизайну і реклами (до 100-річчя ювілею). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 4. С. 71-76.
25. Рижова І. Методи, принципи, підходи до аналізу дизайнерської культури як умови гармонізації відносин людини, природи, суспільства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2016. № 66. С. 192-205.
26. Design as Art: Bruno Munari. Publisher : Penguin Classics 2009. 224 p.
27. Norman, Donald A. The design of everyday things / Don Norman. Revised and expanded edition. MIT Press Ltd. 2014. 368 p.
28. David Raizman. History of Modern Design. [Second ed.]. Published in 2010 by Laurence KJng Publishing Ltd. City Road London. 432 p., illustrations: 577.
29. John Heskett. Design: A Very Short Introduction. Oxford University Press. 2005. 176 p.

5. Порядок проведення вступного випробування.

При прийомі вступників на 4-річний термін навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії конкурсний відбір проводиться на підставі вступного випробування. Екзаменаційні питання зі спеціальності В2

Дизайн передбачають знання основних етапів розвитку дизайну в українському та світовому контексті, історію, теорію та методологію дослідження дизайну. Відповідно до цього кожен білет містить три питання: з історії та теорії дизайну, методології дослідження дизайну, інновацій у дизайні.

Приклади екзаменаційних білетів:

Білет 1

1. Дизайн як предмет мистецтвознавства.
2. Сутність наукового дослідження та його специфіки в галузі дизайну.
3. Сутність інновацій у дизайні та характеристика їх ролі у розвитку сучасної дизайн-діяльності.

Білет 2

1. Дизайн як вид художньо-проектної діяльності.
2. Методологія наукового дослідження: поняття, структура, основні функції.
3. Основні напрями технологічного розвитку сучасного дизайну.

Білет 3

1. Роль та функції дизайну в мистецтві та культурі.
2. Об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза наукового дослідження в дизайні.
3. Вплив цифрової трансформації на теорію, методологію та практику дизайну.

6. Система оцінки результатів вступного випробування.

Рівень	Бали	Критерій оцінювання підготовки абітурієнта
Незадовільно	1–99	Абітурієнт володіє матеріалом поверхово, фрагментарно або зовсім не володіє ним.
Задовільно	100–134	Абітурієнт володіє матеріалом на репродуктивному рівні або володіє матеріалом на в повному обсязі.
Добре	135–176	Абітурієнт володіє певним обсягом матеріалу, здатен його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, ілюстрування теоретичних знань практичними прикладами.
Відмінно	177–200	Абітурієнт вільно володіє матеріалом на основі основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання самостійних завдань.